

Дудник А.А.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЫ К ОРГАНИЗАЦИИ ГРУППОВЫХ ФОРМ ПОЗНАВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.

В статье рассмотрены педагогические условия подготовки будущих учителей начальной школы к организации групповых форм познавательной деятельности, определена суть понятия "форма организации обучения", очерчены требования к повышению эффективности групповой деятельности учащихся, охарактеризованы профессиональные качества педагога, которые обеспечивают успешность учебно-воспитательного процесса.

Ключевые слова: групповые формы обучения, педагогические условия, профессиональные качества педагога.

Dudnik A.O.

PEDAGOGICAL CONDITION FOR FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS TO TRAINING FOR THE GROUP FORMS' ORGANIZATION OF COGNITIVE ACTIVITY.

The article describes the pedagogical conditions of preparation of future primary school teachers to the organization of group forms of cognitive activity defined essence of the concept of "form of organization of learning", delineated the requirements for improve the effectiveness of group activities of students, described the professional qualities of the teacher, which guarantees successful educational process.

Key words: group forms of education, pedagogical conditions, professional qualities of the teacher.

УДК 378

Еджиєс С. Емре

НАУКОВА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ "ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ" У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті розглядається місце і роль професійно-комунікативної компетентності в психолого-педагогічних дослідженнях, а також її зміст і компоненти.

Ключові слова: професійно-комунікативна компетентність, комунікативна культура, компетентність, комунікативна культура.

Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях і відображені в результативних складових змісту базової і повної загальної середньої освіти. При цьому особистісно зорієнтований підхід до навчання забезпечує розвиток академічних, соціокультурних, соціально-психологічних та інших здібностей учнів. Компетентнісний підхід сприяє формуванню ключових і предметних компетентностей. Діяльнісний підхід – спрямованість навчально-виховного процесу на розвиток умінь і навичок особистості, застосування на практиці здобутих знань з різних навчальних предметів, успішну адаптацію людини в соціумі, професійну самореалізацію, формування здібностей до колективної діяльності та самоосвіти.

Так, відповідно до Стандарту, комунікативна компетентність – здатність особистості застосовувати у конкретному виді спілкування знання мови, способи взаємодії з людьми, що оточують її та перебувають на відстані, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями [3].

А. С. Екзюпепі вказував: Хто говорить – той сіє, хто слухає – той збирає. На нашу думку, ці слова як найкраще відображають сутність процесу спілкування. Сформувані вміння і здатність спілкування повинен учитель в процесі навчання.

Мета статті – визначити сутність поняття "професійно-комунікативна компетентність" у наукових дослідженнях, її зміст і складові елементи.

Комунікативну компетентність вивчають такі вчені С. Александрова, О. Аршавська, О. Беляєв, М. Васильєва, М. Вашуленко, Л. Виготський, Н. Волкова, М. Вятбтнєв, Н. Гез, А. Годлевська, Є. Голобородько, М. Жинкін, Д. Ізаренков, І. Зимняя, В. Кан-Калик, А. Капська, Ю. Караулов, Р. Козьяков, М. Коць, Т. Ладиженська, Л. Мацько, Н. Пашківська, М. Пентилюк, В. Півторацька, В. Підгурська, Г. Рурік, С. Савіньон, Л. Савенкова, Г. Сагач, О. Скворцова, О. Яковлева та ін.).

Психологи розуміють комунікативну компетентність як цілісне структурне утворення, що включає когнітивні (знання відповідних засобів та їх адекватне використання) й поведінкові (психологічна адаптація до ситуації) компоненти [1].

Комунікативна компетентність залежить від комунікативної культури, яка є об'єктом людського спілкування, а останнє є об'єктом комунікативної компетентності. Вважаємо комунікативну культуру складовою (компонентом) професійної та педагогічної культури вчителя, тому ототожнюємо її з професійним спілкуванням і педагогічним спілкуванням.

Педагогічна культура є похідним від феномену "культура". За своїм змістом і формами вона представляє самостійний напрямок у розвитку практичної людської діяльності, що виконує в загальному контексті культури функцію збереження людського досвіду у створенні предметів культури у всьому їх різноманіття. Педагогічна культура – це сукупність штучних за природою, людських за походженням, соціальних за призначенням, різноманітних за формою і способом здійснення, об'єктивованих в особистості самої людини, практик навчання і виховання, у яких відтворено спосіб наслідування і збереження людського досвіду з виготовлення, використання та оцінювання в умовах соціальної взаємодії предметів культури. Так, педагогічна культура – це сукупність штучних за природою, людських за походженням, соціальних за призначенням, різноманітних за формою і способом здійснення, об'єктивованих в особистості самої людини, практик навчання і виховання, у яких відтворено спосіб наслідування і збереження людського досвіду з виготовлення, використання та оцінювання в умовах соціальної взаємодії предметів культури [8].

Педагогічне спілкування – це система дій учасників навчального процесу на різних рівнях діяльності, з метою вирішення педагогічних завдань. Оптимальним є спілкування у процесі навчально-виховної роботи, яке створює найбільш сприятливі умови для розвитку позитивної мотивації у навчальній діяльності, для соціально-психологічного розвитку школяра, забезпечує сприятливий емоційний клімат у всіх сферах діяльності, ефективно керівництво соціально-психологічними процесами в учнівському колективі та дає змогу максимально використовувати особистісні якості дитини. Професійне педагогічне спілкування – це вид професійної діяльності, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, спрямована на вирішення педагогічних завдань. Педагог в процесі спілкування, під час комунікативної взаємодії з учнями, не тільки взаємодіє з вихованцем, він ще аналізує, спостерігає, приймає рішення, коригує тощо.

Оскільки спілкування є діяльністю, необхідно виділити такі характерні ознаки: наявність конкретної мети; мотивація до спілкування; результативність спілкування; рефлексивність, емоційність, нормативність.

Виділяють також певні умовні категорії спілкування: діяльність, взаємодію, взаємостосунки, суспільні стосунки, взаємооцінку.

Так, в основі професійно-комунікативної компетентності лежить професійно-практична діяльність, яка полягає в прагненні до спілкування, володіння мовленням, нормами сучасної мови, вербальними і невербальними засобами спілкування, вміння переконувати в процесі професійної діяльності тощо. Це здатність встановлювати та підтримувати контакт з іншими. До складу професійно-комунікативної компетентності відносять сукупність знань, умінь і навичок, які необхідні для опанування певною професією, а також забезпечують ефективно спілкування.

Так, метою навчання є комунікативної компетентності шляхом засвоєння доступного і необхідного обсягу знань з мови навчання. опанування всіх видів мовленнєвої діяльності та

набуття певного соціального досвіду. Відповідно до цього важливо реалізувати певні завдання: Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань: формування мотивації вивчення мови; вивчення всіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма); формування комунікативних умінь; соціально-культурний розвиток особистості; формування вміння вчитися.

Так, виокремлюють такі складові комунікативної компетентності: зорієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, яка заснована на знаннях і життєвому досвіді індивіда; спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших при постійній видозміні психічних станів, міжособистісних відносин і умов соціального середовища; адекватна орієнтація людини в самій собі – власному психологічному потенціалі, потенціалі партнера, у ситуації; готовність і уміння будувати контакт з людьми; внутрішні засоби регуляції комунікативних дій; знання, уміння і навички конструктивного спілкування; внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [2; 4; 5; 6; 7].

Таким чином, комунікативна компетентність постає як структурний феномен, що містить як складові цінності, мотиви, установки, соціально-психологічні стереотипи, знання, уміння, навички. Комунікативна компетентність педагога, майстерність психологічного спілкування є необхідним інструментом гуманізації освіти. Високих результатів в своїй діяльності може досягти лише той педагог, який вміє налагодити стосунки з вихованцями, батьками, якому притаманні вміння зрозуміти своїх партнерів, спрямувати процес спілкування на досягнення педагогічних завдань. Саме тому дана тема є досить важлива для сучасного педагога.

Педагогічне спілкування, як підкреслює В.А.Кан-Калік, являє собою колективну систему соціально-психологічної взаємодії. В зв'язку з цим, можна виділити такі лінії спілкування: спілкування педагога з окремими вихованцями; спілкування педагога через окремих вихованців з колективом в цілому; спілкування з колективом в цілому; спілкування педагога через колектив з окремими вихованцями. Ці лінії спілкування знаходяться в постійній взаємодії, перетинаються і т. ін.

Для того, щоб спілкування було дійсно педагогічним, педагогу необхідно добре знати кожного вихованця, групу в цілому, окремі угруповання в групі. В цій діяльності педагогу допоможуть методи педагогічної діагностики, дошкільна психологічна служба. Комунікативна компетентність передбачає широке коло вмінь, серед яких виділяють прості та складні комунікативні вміння. До простих вмінь відносять: уміння вербального і невербального спілкування (вміння, говорити, слухати, використовувати жести, міміку, пантоміміку, погляд, інші невербальні засоби); вміння розподіляти свою увагу; вміння соціальної перцепції (сприймати та розуміти внутрішній стан партнера за зовнішніми ознаками); вміння здійснювати прогнозування реакції партнера по спілкуванню; вміння "подавати себе" у спілкуванні з даною аудиторією; вміння керувати своєю поведінкою в спілкуванні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Александрова С. А. Професійно-комунікативна компетентність: Тексти лекцій (для студентів 5 курсу всіх форм навчання напряму підготовки "Туризм", спеціальностей 7.050401 – "Туризм", 7.050402 – "Готельне господарство") / С. А. Александрова : Харків, ХНАМГ. – 2008. – 40 с.
2. Введение в практическую социальную психологию (под ред. Ю. М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой). – М., "Смысл", 1996.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документу: <http://www.mon.gov.ua>.
4. Жуков Ю.М. Диагностика и развитие компетентности в общении / Ю. М. Жуков, Л. А. Петровская, П. В. Растяжников. – М., 1990.
5. Коллектив. Личность. Общение: словарь социально-психологических понятий (под ред. Е.С. Кузьмина и В.Е. Семенова), Л., Лениздат, 1987.

6. Крижанская Ю.С., Третьяков В.П. Грамматика общения, Л, 1990.
7. Основы конструктивного общения. Хрестоматия. Составители: Т. Г. Григорьева, Т. П. Усольцева. – Изд: "Совершенство". – М., 1997.
8. Пальшкова І. О. Формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи: практико-орієнтований підхід: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / І. О. Пальшкова; Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2009. – 45 с.

Edzhyes S. Emre

НАУЧНАЯ ИНТЕРПРЕТАЦИЯ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ "ПРОФЕССИОНАЛЬНО-КОММУНИКАТИВНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ" В НАУЧНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ

В статье рассматривается место и роль профессионально-коммуникативной компетентности психолого-педагогических исследованиях, а также содержание и ее компоненты.

Ключевые слова: профессионально-коммуникативная компетентность, коммуникативная компетентность, компетентность, коммуникативная культура.

Edzhyes S. Emre

SCIENTIFIC INTERPRETATION OF ESSENCE OF CONCEPT "PROFESSIONALLY-COMMUNICATIVE COMPETENCE" IS IN SCIENTIFIC LITERATURE

In the paper the place and role of professional and communicative competence in psychological and educational research, as well as its content and components.

Key words: professional and communicative competence, communicative culture, competence, communicative culture.

УДК 378: 3. 011. 3 – 051

Зичков А.К.

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СТИЛЮ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розкриваються особливості професійного становлення майбутніх вчителів початкових класів, виділяються проблеми формування їх стилю виховної діяльності в умовах сучасної школи.

Ключові слова: професійне становлення, професійно-педагогічні здібності, фахова підготовка, виховна діяльність.

Реформування вищої освіти передбачає якісну підготовку майбутніх спеціалістів-професіоналів початкової школи, їх готовність до складної педагогічної діяльності, передусім до підвищення якості навчання та виховання громадян України.

Гуманістичний сенс професії вчителя полягає у тому, що він формує особистість учня, передаючи від покоління до покоління досягнення суспільної культури, вікові надбання людства. Залежно від того, у якій мірі готовий майбутній учитель початкових класів до цієї місії, якими будуть його перші кроки професійної діяльності, багато в чому залежить майбутнє нашої держави.

Успішне оволодіння педагогічною майстерністю, удосконалення педагогічної техніки дає певні шанси майбутньому педагогу бути впевненим у своєму правильному професійному виборі, що призведе в умовах сучасної школи до швидкої адаптації.

Таке ставлення до формування професійної особистості студента дає можливість йому, вже як майбутньому вчителю, успішно розв'язувати специфічні завдання навчально-виховного процесу, правильно орієнтуватися у визначенні оптимальних умов педагогічного впливу на особистість учня тощо.